

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΣΧΟΛΕΙΟ	6^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	ΤΜΗΜΑ 1& 2	ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ: 2021 - 2022
Θεματική	Ενδιαφέρομαι και ενεργώ – Κοινωνική Συναίσθηση και Ευθύνη	Υποθεματική	Πρόγραμμα ανάπτυξης του αλληλοσεβασμού και της διαφορετικότητας σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Νηπιαγωγείο – Α' Δημοτικού		
Τίτλος	«ΜΑΘΑΙΝΩ ΝΑ ΑΓΑΠΩ ΚΑΙ ΝΑ ΣΕΒΟΜΑΙ»		

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: περίπου 7 εβδομάδες (5 έως 7 εργαστήρια των 2 ή 3 ωρών την εβδομάδα).

Περίοδος υλοποίησης: Οκτώβριος - Νοέμβριος

Δεξιότητες στόχευσης του
εργαστηρίου

Σκοπός του προγράμματος είναι η κατανόηση από τα παιδιά των εννοιών του σεβασμού, της διαφορετικότητας και η έμπρακτη υιοθέτηση στάσεων που αναπτύσσουν και εξελίσσουν τις έννοιες αυτές ως τρόπο ζωής και καθημερινής συμπεριφοράς. Το περιεχόμενο του προγράμματος στηρίζεται σε τρεις κυρίως άξονες :

Αυτοσεβασμός: Τα παιδιά μαθαίνουν να εκτιμούν την αξία τους ως άτομα μοναδικά, πολύτιμα, ικανά που αξίζουν και είναι σημαντικά στη ζωή.

Σεβασμός προς τους άλλους: Τα παιδιά μαθαίνουν να αντιλαμβάνονται την ύπαρξη του άλλου ως άτομο εξίσου πολύτιμο και ότι οι άνθρωποι είναι μεταξύ τους ίδιοι και διαφορετικοί

Σεβασμός προς το περιβάλλον: Τα παιδιά μαθαίνουν ότι ο πλανήτης γη με όλα τα έμβια και άβια όντα του αξίζει σεβασμό.

Ευρύτεροι στόχοι του προγράμματος αποτελούν:

- καλλιέργεια των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα.
- Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ
- κοινωνική Συναίσθηση και Ευθύνη
- συμπερίληψη: Αλληλοσεβασμός, διαφορετικότητα
- οργάνωση δραστηριοτήτων που θα ενισχύουν τη συνεργασία και το κλίμα αλληλοσεβασμού και αλληλοκατανόησης μέσα στην τάξη.
- υιοθέτηση αξιών και προτύπων σεβασμού και συνεργασίας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
--	------------	--------------------------------

Να αναπτύξουν τα παιδιά μια θετική εικόνα για τον εαυτό τους. Τα παιδιά επιδιώκεται να:

- απαριθμούν θετικές ιδιότητες ως χαρακτήρες και δεξιότητες που έχουν τα ίδια,
- αναγνωρίζουν τον εαυτό τους ως άτομο αξιαγάπητο και αξιοσέβαστο,
- αναγνωρίζουν λάθη που κάνουν και να προσπαθούν να αυτοβελτιώνονται.

Τίτλος:
«**ΑΥΤΟΣΕΒΑΣΜΟΣ**
Εγώ και οι Άλλοι»

1^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα):

Εγώ και οι άλλοι:

- **Ποιον βλέπεις μέσα στον καθρέφτη;** Ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει στα παιδιά έναν καθρέφτη (φορητό ή φέρνει κάποιον επιδαπέδιο ώστε το κάθε παιδί να μπορεί να σταθεί μπροστά του). Κάθε παιδί μπροστά στον καθρέφτη πρέπει να πει στους άλλους ποιον βλέπει και να αναφέρει κάτι θετικό γι' αυτόν που βλέπει. Έπειτα παρατηρεί τον εαυτό του και ζωγραφίζει τα χαρακτηριστικά του προσώπου του σε φύλλο εργασίας.
- **Τα δυνατά μου σημεία:** Το κάθε παιδί ονομάζει πράγματα που του αρέσουν στον εαυτό του. Πιανόμαστε όλοι σε κύκλο και λέμε κάποιο τραγουδάκι. Ζητάμε από κάθε παιδί διαδοχικά ή τυχαία να απαριθμήσει 3 δυνατά του σημεία. Το κάθε παιδί λέει αυτά που κάνει καλά και τα υπόλοιπα παιδιά σε κύκλο επαναλαμβάνουν και ίσως κάνουν και παντομίμα των θετικών στοιχείων που αναφέρει το κάθε παιδί. **Πώς με βλέπουν οι άλλοι σε ένα κομμάτι παζλ.** Τι πράγματα λένε για μένα π.χ. η μαμά, ο μπαμπάς, η γιαγιά κ.λπ/ Τι πράγματα λένε για μένα οι συμμαθητές μου; Γράφουμε κάπου τις ωραίες λέξεις που περιγράφουν τον καθένα μας και αφήνουμε τα παιδιά να τις εικονογραφήσουν αν το επιθυμούν σε ένα κομμάτι παζλ. Έπειτα το παιδί παίρνει το κομμάτι στο σπίτι και με τη βοήθεια της οικογένειάς του καταγράφει τις προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντά του. Το παζλ επιστρέφει στην ομάδα και

ενώνεται με τα υπόλοιπα.

- **Το πορτραίτο του εαυτού μου:** Τα παιδιά ζωγραφίζουν τον εαυτό τους ή την καλύτερη εκδοχή του εαυτού τους. Βάζουν το πορτραίτο τους σε ένα κάδρο διακοσμώντας την κορνίζα τους με ό,τι υλικά θέλουν. Γύρω από το πορτραίτο ζωγραφίζουμε τις ιδιότητες που χαρακτηρίζουν το κάθε παιδί με βάση αυτά που νομίζει το ίδιο και οι άλλοι.

2^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα):

- **Πετάω τον κακό μου εαυτό στο καλάθι των αχρήστων:** Τα παιδιά γράφουν σε ένα χαρτί ό,τι δεν τους αρέσει να κάνουν αλλά κάποιες φορές το κάνουν π.χ. κοροϊδεύουν, κάνουν φασαρία, χτυπάνε άλλους κ.λπ. Τσαλακώνουν το χαρτί αυτό και το πετάνε σε ένα καλάθι. Πετάμε τον εαυτό που δε μας αρέσει και γινόμαστε καλύτεροι! (Διατηρούμε το καλάθι αυτό σε μια γωνία για να θυμόμαστε τις κακές πλευρές του εαυτού μας και τις συμπεριφορές εκείνες που «λερώνουν» τον εαυτό μας ώστε να μην τις επαναλαμβάνουμε).
- **Το βάζο με τις ευγενικές λέξεις:** Ζητούμε από τα παιδιά να σκεφτούν λέξεις ή φράσεις σεβασμού και ευγένειας που τους αρέσει να ακούν και να λένε στους άλλους. Γράφουμε την κάθε λέξη ή φράση που λένε τα παιδιά σε διαφορετικά χρωματιστά χαρτόνια που έχουν κόψει προηγουμένως τα παιδιά σε σχήμα καραμέλας. Σε ένα βάζο αληθινό ή σε ένα βάζο που φτιάχνουμε από χαρτόνι, βάζουμε ή κολλάμε με blue tack τις

καραμέλες με τις ευγενικές λέξεις όπως π.χ. «ευχαριστώ», «παρακαλώ», «συγγνώμη», «θα μπορούσα να έχω...», «μου δανείζεις για λίγο...», «σε αγαπώ πολύ», «είσαι πολύ καλό παιδί», «είσαι ο καλύτερος φίλος μου», «θα προσπαθήσω να είμαι/ κάνω...». Το βάζο αυτό μπορεί να χρησιμοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς π.χ. όταν κάποιος είναι στενοχωρημένος οπότε μπορούμε να βρούμε μια καραμέλα με μια ευγενική λέξη για να του φτιάξουμε τη διάθεση, μετά από έναν καβγά που χρειάζεται μια συμφιλίωση κ.λπ

- **Η παλάμη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών μας:** Το κάθε παιδί φτιάχνει από πολύχρωμα χαρτόνια της επιλογής του το περίγραμμα της παλάμης του και σε κάθε δάχτυλο ζωγραφίζει ή γράφει τις λέξεις που τον/ την χαρακτηρίζουν...

3^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα):

- **Το πορτραίτο του φίλου μου:**
Χωριζόμαστε σε ομάδες δύο ατόμων με παιγνιώδη τρόπο. Διαμορφώνουμε το πλαίσιο εργασίας και συνεργασίας των ομάδων συντάσσοντας ένα **Συμβόλαιο με τους Κανόνες** εργασίας των ομάδων. Στη συνέχεια προσπαθούμε να ζωγραφίσουμε το συμμαθητή μας στην ομάδα και να γράψουμε το όνομά του. Το σκίτσο το κολλάμε στο **βιβλιαράκι του εαυτού μου** που θα ετοιμάσουμε για κάθε παιδί.

Τα παιδιά

- Να μαθαίνουν να εκτιμούν την αξία τους ως άτομα μοναδικά, πολύτιμα, ικανά που αξίζουν και είναι σημαντικά στη ζωή
- Να μαθαίνουν να αγαπούν τον εαυτό τους
- Και να τον θεωρούν αναπόσπαστο κομμάτι της οικογένειάς τους

Τίτλος:
«Αναγνώριση της μοναδικότητάς μου. Ποιος είμαι; Ποια είναι η οικογένειά μου;»

1^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα):

- Παρακολουθούμε το βίντεο ΕΙΜΑΙ ΕΓΩ ΚΑΙ ΕΙΜΑΙ ΕΔΩ
https://www.youtube.com/watch?v=fPeDTbL8hY&t=12s&ab_channel=%CE%9D%CE%B1%CE%B9%CE%9C%CF%80%CE%BF%CF%81%CF%8E. Εναλλακτικά διαβάζουμε το παραμύθι του Reynolds Peter **ΝΑ ΕΙΣΑΙ Ο ΕΑΥΤΟΣ ΣΟΥ**.
 - **Ο ΕΓΩΙΣΤΗΣ ΓΙΓΑΝΤΑΣ**: Με αφορμή την ανάγνωση του συγκεκριμένου παραμυθιού του Όσκαρ Ουάιλντ και εφόσον στην τάξη εκδηλώνονται συμπεριφορές εγωιστικές θα μπορούσαν να λάβουν χώρα οι ακόλουθες ερωτήσεις:
 - Τι σημαίνει να είσαι εγωιστής;
 - Τι κάνει (ή λέει) ένας εγωιστής;
 - Πότε γινόμαστε εγωιστές; Γιατί;
 - Είναι καλό να είμαστε εγωιστές; Πότε;
 - Είναι λάθος να είμαστε εγωιστές;
 - Μπορείς να είσαι φίλος με κάποιον που είναι εγωιστής;
 - Πότε/ πώς καταλαβαίνουμε ότι κάποιος είναι εγωιστής;
 - Πώς μπορούμε να σταματήσουμε να είμαστε εγωιστές;
- Πρέπει να σκεφτόμαστε μόνο τους άλλους ή μόνο τον εαυτό μας;

2^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα):

- **ΘΑ Σ' ΑΓΑΠΩ Ο'ΤΙ ΚΙ ΑΝ ΓΙΝΕΙ**: συζήτηση για την ανιδιοτελή αγάπη της οικογένειας. Παρουσίαση καρτών με όλων των τύπων οικογένειας. Παιχνίδι ρόλων: οικογένεια.

3^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα):

Ζωγραφίζουμε την οικογένεια μας: παρατηρούμε πίνακες ζωγραφικής με θέμα την οικογένεια. Γινόμαστε ζωγράφοι και φτιάχνουμε έναν πίνακα ζωγραφικής με θέμα τη δική μας οικογένεια.

- Να κατονομάσουν τα συναισθήματα
- Να αναγνωρίσουν τα δικά τους συναισθήματα
- Να τα ζωγραφίσουν και να τα καταγράψουν

Τίτλος:
**« Συναισθήματα-
 Τι νιώθω εγώ;
 Πώς νιώθουν οι
 άλλοι;»**

1^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα):

- **Ποιο είναι το συναίσθημα:** η κούκλα της τάξης μας μιλά με διαφορετικό τρόπο. Από το **ηχόχρωμα** της φωνής της προσπαθούμε να αντιληφθούμε τι νιώθει! Παρουσιάζουμε κάρτες ζώων ή ανθρώπων όπου απεικονίζονται συναισθήματα.
- **Ρίχνω το ζάρι:** κάθε παιδί ρίχνει το ζάρι των συναισθημάτων. Με παντομίμα μιμούμαστε κάθε συναίσθημα που φέρνει το ζάρι.

2^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα):

- **Διαβάζουμε το παραμύθι** της Έρα Μουλάκη **Η ΠΑΛΕΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ**. Γινόμαστε κι εμείς ζωγράφοι κι ετοιμάζουμε μάσκες που απεικονίζουν πρόσωπα με διαφορετικά συναισθήματα. (φύλλο εργασίας)
- **Πως νιώθω σήμερα;** Κάθε πρωί τα παιδιά τοποθετούν το μανταλάκι με το συναίσθημα που νιώθουν στην αντίστοιχη φατσούλα. Κατά τη διάρκεια της μέρας αν αλλάξουν διάθεση μπορούν να επανατοποθετήσουν και το μανταλάκι τους αιτιολογώντας το συναίσθημά τους.

3^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα):

- **Διαβάζουμε το παραμύθι Η ΣΚΑΛΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ:** το σχολιάζουμε. Αναφερόμαστε στο συναίσθημα της αγάπης. Στη συνέχεια φτιάχνουμε τη δική μας σκάλα της ΑΓΑΠΗΣ με όποιο υλικό επιθυμούμε (οδοντογλυφίδες, μακαρόνια, καλαμάκια κ.λ.π). Που μας οδηγεί; (φύλλο εργασίας)
- **Τι είναι αγάπη;**
 ποίημα του Ν. Καζαντζάκη

Δεν είναι συμπόνοια μήτε καλοσύνη.

		Στη συμπόνοια είναι δύο, αυτός που πονά κι αυτός που συμπονάει. Στην καλοσύνη είναι δύο, αυτός που δίνει κι αυτός που δέχεται. Μα στην αγάπη είναι ένα. Σμίγουν οι δύο και γίνονται ένα. Δεν ξεχωρίζουν. Το εγώ και εσύ αφανίζονται. Αγαπώ θα πει χάνομαι: Ποια συναισθήματα μας προκαλεί; Ζωγραφίζω τα συναισθήματά μου. Προσπαθώ να απαντήσω με ένα δίστιχο στο ερώτημα Τι είναι αγάπη; ενώνουμε τα δίστιχα και φτιάχνουμε το δικό μας ποίημα για την ΑΓΑΠΗ.
Τα παιδιά μαθαίνουν • Να αντιλαμβάνονται την ύπαρξη του άλλου ως άτομο εξίσου πολύτιμο που αξίζει να εισακουσθεί προσεκτικά και να αντιμετωπιστεί με σεβασμό και δικαιοσύνη. • μαθαίνουν ότι οι άνθρωποι είναι μεταξύ τους ίδιοι και διαφορετικοί και οφείλουν να επιλύουν τις διαφορές τους με ανεκτικότητα, συμπόνοια εκφράζοντας τις διαφωνίες με τρόπο δημιουργικό.	Τίτλος: Σεβασμός προς τους άλλους «Αναγνώριση της διαφορετικότητας μας - Ίδιοι και διαφορετικοί» 	1^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα): • Διαβάζουμε τον ΕΛΜΕΡ : ο παρδαλός ελέφαντας του Μακ Κι Ντέιβιντ. Με αφορμή το παραμύθι συζητάμε για τη Διαφορετικότητα. Σχολιάζουμε κάρτες που αναπαριστούν στοιχεία του σώματος μας που είτε είναι κοινά, είτε μας διαφοροποιούν. • Φτιάχνουμε τους δικούς μας ελέφαντες: με διάφορα υλικά (μαρκαδόρους, χαρτόνια κ.λπ.) και του δίνουμε ένα όνομα. 2^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα): • Διαβάζουμε την ιστορία ΤΟ ΚΑΤΙ ΑΛΛΟ: της Κάθριν Κέιβ. Συνδέουμε τις αντιδράσεις των ηρώων με τα συναισθήματά τους. Αναπαριστούμε την ιστορία. Ζωγραφίζουμε το δικό μας ΚΑΤΙ ΤΙ και ΚΑΤΙ ΑΛΛΟ και τοποθετούμε τον εαυτό μας δίπλα του. 3^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα): • ΜΗΛΑ ΓΥΡΩ ΓΥΡΩ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ:

		ακούμε το έμμετρο παραμύθι του Γιώργου Σακελλαρίδη. Το δραματοποιούμε. Μαθαίνουμε να το παίζουμε και να το τραγουδάμε και στα αγγλικά. Ετοιμάζουμε ένα ψηφιακό παραμύθι/ψηφιακή αφήγηση του τραγουδιού σε ελληνικά και αγγλικά.
Τα παιδιά - Να αποκτήσουν ενσυναίσθηση και ευαισθησία. - Να αναγνωρίσουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν άνθρωποι με αναπηρίες.	Τίτλος: Σεβασμός προς τους άλλους: «Συνεργασία – Αλληλοβοήθεια» 	1^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα): Παρακολουθούμε το βίντεο Η ΑΡΓΥΡΩ ΓΕΛΑΕΙ: γίνομαι η Αργυρώ που ακούει, αγαπάει, καμαρώνει... κλαίει και γελάει. 2^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα): ΦΙΛΟΙ ΦΩΣ ΦΑΝΑΡΙ: διαβάζουμε την ιστορία και προσπαθούμε να μπούμε στη θέση του ήρωα. ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ: Παίζουμε το παιχνίδι του τυφλού παιδιού και του οδηγού. 3^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα): Ο συμμαθητής μας από την ΟΥΚΡΑΝΙΑ: Μικροί βοηθοί και οδηγοί: Θα οριστούν κάποια παιδιά ως προσωπικοί βοηθοί – συνεργάτες. Τα παιδιά βοηθοί μπορούν για διάστημα που θα οριστεί να κάθονται κοντά στα παιδιά που έχουν δυσκολίες, να τα βοηθούν σε περίπτωση που δεν κατανοούν κάτι εξηγώντας τους περισσότερο ή σε καλλιτεχνικές κατασκευές που πιθανόν δυσκολεύονται να εκτελέσουν.

Τα παιδιά μαθαίνουν ότι ο πλανήτης γη με όλα τα έμβια και άβια όντα του αξίζει σεβασμό, φροντίδα και μείωση εγωιστικών συμπεριφορών ώστε να εξακολουθήσει να είναι βιώσιμος.

Τίτλος:
«Σεβασμός προς
το φυσικό
περιβάλλον, τα
άβια και τα έμβια
όντα»

1^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα):

- **Ο ΞΟΥΤ:** παραμύθι για την προστασία των αδέσποτων ζώων και για το σεβασμό που πρέπει να δείχνουμε στα δεσποζόμενα και αδέσποτα ζώα.

2^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα):

- **ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΠΟΥ ΕΔΙΝΕ:** του Shel Silverstein. Το ακούμε και προσπαθούμε να κατανοήσουμε την προσφορά του δέντρου και τη στάση του παιδιού. Ζωγραφίζουμε το συναίσθημα που μας δημιουργήσε.

3^η δραστηριότητα (1 διδακτική ώρα):

- **Φτιάχνουμε το δικό μας τρισδιάστατο δέντρο:** στο οποίο θα κρεμάμε μήλα με θετικές στάσεις συμπεριφοράς απέναντι στους συνανθρώπους μας, στους φίλους, στα ζώα και στο περιβάλλον.

Αξιολόγηση των
εργαστηρίων και
Αναστοχασμός

Τίτλος:
τι νόμιζα; τι
έμαθα; τι θα
αλλάξω;

Οι μαθητές μέσα από μια διαλογική συζήτηση αποτιμούν τα οφέλη του προγράμματος. Ανακαλύπτουν αν άλλαξε ο τρόπος συμπεριφοράς τους και τα συναισθήματά τους απέναντι στους άλλους και εκθέτουν τις αλλαγές που ενδέχεται να κάνουν ή που έχουν ήδη κάνει στην καθημερινή τους ζωή.

Εκπαιδευτικό Υλικό/ Συνδέσεις

Το εκπαιδευτικό υλικό αντλήθηκε από το Πρόγραμμα ανάπτυξης του αλληλοσεβασμού και της διαφορετικότητας σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας / Δρ. Σοφίας Νικολιδάκη ΕΔΙΠ Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης Πανεπιστήμιο Κρήτης και εμπλουτίστηκε και με άλλες δραστηριότητες.

Διδακτικές στρατηγικές: οι διδακτικές στρατηγικές που θα χρησιμοποιηθούν είναι ο καταιγισμός ιδεών, οι ρουτίνες σκέψης, ο εννοιολογικός χάρτης, η ομαδο-συνεργατική διδασκαλία, δραματοποίηση, τέχνες κ.α. μέσα σε ένα πλαίσιο συνεργασίας που βασίζεται στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και της επικοινωνίας. Κυρίως, όμως, θα βοηθήσουν στη συμμετοχή και στην ένταξη όλων των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία συνεκτιμώντας το ρυθμό ανάπτυξης και μάθησης κάθε παιδιού.

Φορείς και άλλες συνεργασίες που θα εμπλουτίσουν το πρόγραμμα:

Το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς που συμμετέχουν σε αυτό. Προβλέπεται η επίσκεψη εκπαιδευτικής θεατρικής ομάδας με στόχο την παρουσίαση ενός βιωματικού διαδραστικού προγράμματος θέμα τη Διαφορετικότητα. Ενδεχομένως θα μπορούσαν να εμπλακούν και οι γονείς σε μια πρόσκληση ενδοσχολικής επιμόρφωσης με θέμα τον Αλληλοσεβασμό και τη διαφορετικότητα.

